УДК 582.93(477)
DOI https://doi.org/10.26661/2410-0943-2024-1-03

Ефемерофіт *Petunia ×atkinsiana* (Sweet) D. Don ex W.H. Baxter (Solanaceae) в Україні

Ольшанський І. Г.
Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного Національної академії наук України
ORCID: 0000-0002-8615-7054
olshansky1982@ukr.net

Ключові слова: *адвентивні рослини, декоративні рослини, біогеографія, біотопи, гібриди.*

Петунія Аткінса, *Petunia ×atkinsiana* (Sweet) D. Don ex W.H. Baxter (*Petunia ×hybrida* hort.) – це штучно виведений гібрид *P. axillaris* (Lam.) Britton, Sterns & Poggenb. × *P. integrifolia* (Hook.) Schinz & Thell. s.l., трав'яна однорічна або багаторічна рослина, до 60см заввишки, яку часто культивують на квітниках. Іноді *P. ×atkinsiana* трапляється здичавіло. Вона належить до ефемерофітів, тобто до тих неаборигенних таксонів, які періодично заносяться у певну місцевість, але швидко зникають. Оскільки ефемерофіти як правило не спричиняють суттєвих економічних або екологічних проблем, то їх вивченню дослідники приділяють мало уваги. Метою цього дослідження було узагальнити відомості про випадки спонтанного зростання *P. ×atkinsiana* в Україні. Для збору хорологічних відомостей про спонтанне зростання *P. ×atkinsiana* проаналізовано літературні джерела та інтернет-ресурси (iNaturalist, UkrBin), опрацьовано матеріали Національного гербарію України (KW) та гербарію Інституту екології Карпат (LWKS), враховані результати власних польових досліджень у Полтавській області та в місті Києві. Карта випадків спонтанного зростання *P. ×atkinsiana* в Україні створена за допомогою SimpleMappr. Узагальнивши наявні відомості, у статті показано що науковці та натуралісти-аматори спостерігали багато випадків спонтанного поширення *P. ×atkinsiana* по всій території України. *Petunia ×atkinsiana* трапляється переважно поблизу місць її культивування: біля клумб, під парканами, біля будинків, у щілинах на тротуарах, зрідка – на смітниках та на узбіччях доріг, відмічені випадки спонтанного зростання цього виду на кладовищах і навіть на пам'ятках монументального мистецтва. Таким чином, *P. ×atkinsiana* досить часто росте поза культурою у синантропних біотопах. Стабільних популяцій *P. ×atkinsiana* не спостерігали. За походженням *P. ×atkinsiana* належить до ергазіофітів, за ступенем натуралізації – до ефемерофітів, за часом проникнення – до кенофітів.
***Ключові слова*:** *адвентивні рослини, декоративні рослини, біогеографія, біотопи, гібриди.*

Ephemerophyte *Petunia ×atkinsiana* (Sweet) D. Don ex W.H. Baxter (Solanaceae) in Ukraine

Olshanskyi I. G.
M. G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine
ORCID: 0000-0002-8615-7054
olshansky1982@ukr.net

Key words: *adventive plants, ornamental plants, biogeography, biotopes, hybrids.*

Petunia ×atkinsiana (Sweet) D. Don ex W.H. Baxter (*Petunia ×hybrida* hort.) is an artificially bred hybrid of *P. axillaris* (Lam.) Britton, Sterns & Poggenb. × *P. integrifolia* (Hook.) Schinz & Thell. s.l. It is a herbaceous annual or perennial plant, up to 60 cm tall. *Petunia ×atkinsiana* belongs to ornamental plants, it is often cultivated in flower gardens. Sometimes *P. ×atkinsiana* occurs wild. It belongs to ephemerophytes. Since ephemerophytes do not cause significant economic and ecological problems, researchers pay little attention to their study. This study aimed to summarize information on cases of spontaneous growth of *P. ×atkinsiana* in Ukraine. To collect data about the spontaneous distribution of *P. ×atkinsiana*, I analyzed literary sources and Internet resources (iNaturalist, UkrBin), revised the materials of the National Herbarium of Ukraine (KW) and the herbarium of the Institute of Ecology of the Carpathians (LWKS), took into account the results of my own field trips in Poltava region and Kyiv. The map of cases of *P. ×atkinsiana* spontaneous growth in Ukraine was created using SimpleMappr. Summarizing the available information, in the article I show that scientists and amateur naturalists have observed many cases of spontaneous distribution of *P. ×atkinsiana* throughout the territory of Ukraine. *Petunia ×atkinsiana* occurs mainly near the places of its cultivation: near flower beds, under fences, near houses, in cracks on sidewalks, occasionally it grows on garbage dumps and on the sides of roads, cases of spontaneous growth of this species in cemeteries and even on art monuments have been noted. Thus, *P. ×atkinsiana* quite often grows outside culture in synanthropic biotopes. In Ukraine, stable populations of *P. ×atkinsiana* were not observed. *Petunia ×atkinsiana* is an ergasiophyte, an ephemerophyte, and a kenophyte.
Key words**:** *adventive plants, ornamental plants, biogeography, biotopes, hybrids*.

Вступ

Петунія Аткінса, *Petunia ×atkinsiana* (Sweet) D. Don ex W.H. Baxter (*Petunia ×hybrida* hort.) – це штучно виведений гібрид, трав'яна одно- або багаторічна рослина, до 60см заввишки, яку часто культивують на квітниках[1,2]. *Petunia ×atkinsiana* походить від схрещування *P. axillaris* (Lam.) Britton, Sterns & Poggenb. (має білі квітки, запилюється лускокрилими) і *P. integrifolia* (Hook.) Schinz & Thell. s.l. (група споріднених таксонів, які мають фіолетові квітки, запилюються бджолами). Перші гібриди були виведені європейськими садівниками на початку XIX століття. Морфологічна різноманітність сучасних сортів є результатом майже двох століть інтенсивної комерційної селекції[2].

Petunia ×atkinsiana іноді трапляється здичавіло. Вона належить до ефемерофітів, тобто до тих неаборигенних таксонів, які періодично заносяться у певну місцевість, але швидко зникають. Оскільки ефемерофіти не спричиняють якихось суттєвих економічних або екологічних проблем, то їх вивченню дослідники приділяють небагато уваги. До ефемерофітів на території України відносять *Allium rosenorum* R.M.Fritsch, *Callistephus chinensis* (L.) Nees (*Aster chinensis* L.), *Helianthus annuus* L., *Lunaria annua* L., *Malva verticillata* L., *Papaver somniferum* L., *Solanum lycopersicum* L., *Zea mays* L. та багато інших видів рослин[3-7]. З часом деякі види ефемерофітів натуралізуються і переходять до стабільного компонента флори, деякі зникають, а інші так і залишаються ефемерофітами[8-9].

Метою цього дослідження було узагальнити відомості про випадки спонтанного зростання *Petunia ×atkinsiana* в Україні.

Матеріали та методи досліджень

Для збору даних про спонтанне зростання *P. ×atkinsiana* в Україні проаналізовано літературні джерела та інтернет-ресурси, опрацьовано матеріали Національного гербарію України – гербарію Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ (KW) та гербарію Інституту екології

Карпат НАН України, м. Львів (LWKS). Також, враховані результати власних спостережень про випадки зростання *P. ×atkinsiana* поза місцями культивування (у Києві та в Миргородському р-ні Полтавської обл.) (рис. 1). Біотопи визначалися за Національним каталогом біотопів України[10]. Карта випадків спонтанного зростання *P. ×atkinsiana* в Україні створена за допомогою інтернет-ресурсу SimpleMappr[11].

Конкретні дані про спонтанне поширення *P. ×atkinsiana* в Україні містяться в працях[12-16]. Також, ряд дослідників наводили *P. ×atkinsiana* як адвентивну рослину для того чи іншого регіону досліджень, але без якоїсь географічної прив'язки. На жаль, такі відомості не було можливо використати для цілей цієї статті. Багато спостережень є на інтернет-ресурсах iNaturalist (https://www.inaturalist.org [тут і нижче, доступ 2024-04-10]) та UkrBin (https://www.ukrbin.com). А в опрацьованих нами гербаріях зразків *P. ×atkinsiana* було мало.

Рис. 1. *Petunia ×atkinsiana* поза місцем культивування, Київ, Майдан Незалежності, 03 липня 2023 р.
Fig. 1. *Petunia ×atkinsiana* outside the place of cultivation, Kyiv, Maidan Nezalezhnosti, July 3, 2023.

Результати

Хорологічні відомості про випадки спонтанного зростання *P. ×atkinsiana* зібрано в табл. 1. Вони згруповані згідно адміністративно-територіального поділу України. Знахідки або спостереження рослин в одній територіальній громаді подано за їх хронологією.

Обговорення

Таким чином, науковці та натуралісти-аматори спостерігали багато випадків зростання *P. ×atkinsiana* поза місцями культивування цього виду рослин по всій території України (рис. 2).

Також, спонтанне зростання *P. ×atkinsiana* відзначали і в сусідніх країнах: у Румунії[17-18], Угорщині[19-20], Словаччині[21-22], Польщі[23] та ін.

Біотопи

За матеріалами власних спостережень та аналізом літературних джерел нами було встанов-

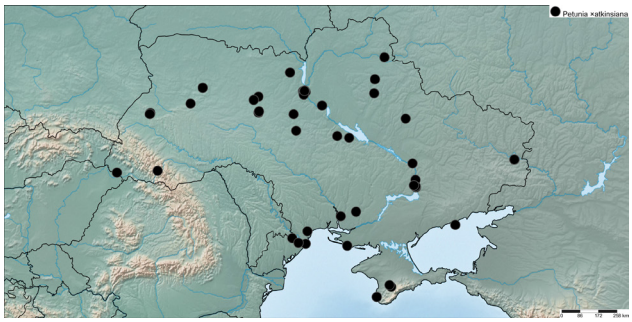

Рис. 2. Випадки спонтанного зростання *Petunia ×atkinsiana* в Україні
Fig. 2. Occurrences of spontaneous growth of *Petunia ×atkinsiana* in Ukraine

лено біотопи, в яких трапляється *P. ×atkinsiana* за Національним каталогом біотопів України[10].

Біотопи, в яких росте *P. ×atkinsiana* в Україні:
C. Синантропні біотопи
C2 Культивовані біотопи
C2.2 Декоративні культивовані біотопи
C2.2.3 Квітники (клумби, плантації квітів, садові центри)
C3 Селітебні біотопи та технотопи
C3.3 Комплекси біотопів забудованих територій
C3.6 Звалища сміття та твердих відходів (рис. 3).

Рис. 3. *Petunia ×atkinsiana* росте на смітнику, Київ, 27 серпня 2021р.
Fig. 3. *Petunia ×atkinsiana* grows on a garbage dump, Kyiv, August 27, 2021.

Натуралізація

Petunia ×atkinsiana спонтанно росте переважно поблизу місць її культивування: біля клумб, під парканами, біля будинків, у щілинах на тротуарах, зрідка – на смітниках та на узбіччях доріг (рис. 4). Відмічені випадки спонтанного зростання цього виду на кладовищах і навіть на пам'ятках монументального мистецтва (спостереження Н. Скобель, https://www.inaturalist.org/observations/170845404 та І. Мойсієнка, https://www.inaturalist.org/observations/170845344).

Стабільних популяцій *P. ×atkinsiana* наразі не спостерігали. За походженням цей нототаксон належить до ергазіофітів (втікачі з культури),

Таблиця 1 – Спонтанне зростання *Petunia ×atkinsiana* в Україні
Table 1 – Spontaneous growth of *Petunia ×atkinsiana* in Ukraine

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцезростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
АР КРИМ				
Сімферопольський р-н				
м. Сімферополь	28.VIII. 2021, С. Богданович, https://www.inaturalist.org/observations/92932691	інтернет-ресурси	44.908347	34.150972
м. Сімферополь	В щілині в асфальті, 03.VII. 2022, В. Білоус, https://www.inaturalist.org/observations/124717423	інтернет-ресурси	44.960447	34.080643
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛ.				
Дніпровський р-н				
Дніпровська ОТГ м. Дніпро	03.IX. 2020, А. Ніколенко, https://www.inaturalist.org/observations/69761498	інтернет-ресурси	48.46471	35.04618
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛ.				
Бердичівський р-н				
Бердичівська ОТГ м. Бердичів	Garden discard, 03.VIII. 2017, О. Шиндер, Є. Воробйов, https://www.inaturalist.org/observations/102707231	інтернет-ресурси	49.859539	28.588081
Бердичівська ОТГ м. Бердичів	Sub-ergasiophygophyte, 25.VII. 2021, О. Шиндер, О. Орлов, https://www.inaturalist.org/observations/106784491	інтернет-ресурси	49.890547	28.606484
Житомирський р-н				
Оліївська ОТГ с. Довжик	On the edge of the forest near the summer cottages (runaway from culture), 22.VII. 2015, О. Баранський, https://www.inaturalist.org/observations/65296861	інтернет-ресурси	50.290599	28.581024
Тетерівська ОТГ с. Тригір'я	15.X. 2021, Микола “Mixedroute” (натураліст-аматор), https://www.inaturalist.org/observations/98677177	інтернет-ресурси	50.200569	28.378689
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛ.				
Берегівський р-н				
Берегівська ОТГ м. Берегове	09.VII. 2020, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/52512817	інтернет-ресурси	48.206825	22.642109
Рахівський р-н				
Ясінянська ОТГ сел. Ясіня	Закарпатська обл., Рахівський р-н, смт. Ясіня, вул. Набережна. На березі р. Чорна Тиса. Синантропізовані угруповання. 04.VIII. 2009. Leg.: H. Сичак 22742, LWKS 025754	гербарні матеріали	48.256056	24.346639
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛ.				
Бердянський р-н				
Бердянська ОТГ м. Бердянськ	Запорожская обл., г. Бердянск, заброшенный газон, 11.VIII. 2014, Leg.: A.B. Бойко, KW 117225	гербарні матеріали	46.721434	36.840738
Бердянська ОТГ м. Бердянськ	м. Бердянськ, декілька локалітетів по кілька рослин у кожному (занедбані газони, щілини в дорожньому покритті тощо, 11,15.08.2014, Г. Бойко) (Бойко & Коломійчук, 2015)	літературні дані	46.721434	36.840738
Запорізький р-н				
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	27.IX. 2020, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/60992610	інтернет-ресурси	47.821146	35.173762
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	28.IX. 2020, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/61130647	інтернет-ресурси	47.814884	35.175789
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	Елемент спонтанної флори, ніяких посадок поруч немає, 29.IX. 2020, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/61216628	інтернет-ресурси	47.795639	35.187347
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	30.IX. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/96670023	інтернет-ресурси	47.82079	35.172959

Продовження таблиці 1
Continuation of table 1

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцезростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	22.IX. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/95764991	інтернет-ресурси	47.825058	35.175095
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	01.X. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/96831642	інтернет-ресурси	47.849334	35.099601
Запорізька ОТГ м. Запоріжжя	01.X. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/96831627	інтернет-ресурси	47.849236	35.099407
Михайлівська ОТГ с. Андріївка	25.IX. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/96148505	інтернет-ресурси	48.003465	35.166702
м. КИЇВ				
м. Київ	12.IX. 2020, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/59335468	гербарні матеріали	50.4346	30.454124
м. Київ	здичавіло, 25.X. 2020, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/63495883	інтернет-ресурси	50.429204	30.494905
м. Київ	21.VI. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/83928426	інтернет-ресурси	50.427253	30.496457
м. Київ	ВДНГ, ruderal place / на купі нагорнутої землі, 27.VIII. 2021, І. Ольшанський, https://www.inaturalist.org/observations/92673948	інтернет-ресурси	50.371331	30.471106
м. Київ	Рослина, «втікач» з культури, 06.IX. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/94038444	інтернет-ресурси	50.415433	30.559272
м. Київ	22.X. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/99052635	інтернет-ресурси	50.415403	30.559161
м. Київ	30.X. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/99871258	інтернет-ресурси	50.423052	30.481657
м. Київ	Self-seeding at the edge of the flowerbed / Самосів біля клумби, 18.VII. 2022, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/126918515	інтернет-ресурси	50.415248	30.559319
м. Київ	під бордюром, 09.IX. 2022, І. Ольшанський, https://www.inaturalist.org/observations/134330979	інтернет-ресурси	50.340075	30.482933
м. Київ	29.VI. 2023, С. Конякін, https://www.inaturalist.org/observations/170399180	інтернет-ресурси	50.443662	30.513511
м. Київ	the plant is an escaped from cultivation / утікач з культури, 03.VII. 2023, І. Ольшанський, https://www.inaturalist.org/observations/170894117	інтернет-ресурси	50.450463	30.523127
м. Київ	м. Київ. Майдан Незалежності, в щілинах між тротуарною плиткою, N50.45040º E30.52320º, 04.VII. 2023, Leg.: І. Ольшанський, KW 162715	гербарні матеріали	50.45040	30.52320
КИЇВСЬКА ОБЛ.				
Білоцерківський р-н				
Білоцерківська ОТГ м. Біла Церква	НДП Олександрія (Шиндер & Дойко, 2020)	літературні дані	49.81500	30.05600
Ставищенська ОТГ с. Розкішна	14.VIII. 2018, О. Шиндер, https://www.inaturalist.org/observations/108933382	інтернет-ресурси	49.366313	30.159515
Бориспільський р-н				
Дівичківська ОТГ с. Дівички	Pine forest, escaped (one plant), 13.VII. 2021, Д. Давидов, https://www.inaturalist.org/observations/106870927	інтернет-ресурси	50.04994	31.247928
Вишгородський р-н				
Іванківська ОТГ сел. Іванків	У розщілинах асфальтового покриття і бордюрних блоків. In the cracks of the asphalt pavement and curb blocks, 30.VIII. 2020, О. Баранський, https://www.inaturalist.org/observations/119270101	інтернет-ресурси	50.932848	29.905403

Продовження таблиці 1
Continuation of table 1

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцезростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
ЛЬВІВСЬКА ОБЛ.				
Львівський р-н				
Львівська ОТГ м. Львів	м. Львів, вул. Козельницька. Рудеральні угруповання на смітнику поблизу Стрийського парку. 14.IX. 2003, Leg.: H. Сичак 21185, LWKS 010271 (Сичак & Кагало, 2010)	гербарні матеріали, літературні дані	49.81847	24.02188
Львівська ОТГ м. Львів	м. Львів, вул. О. Довбуша. Між тротуарними плитами. 11.IX. 2005. Leg.: H. Сичак, M. Кагало 23837, LWKS 026260	гербарні матеріали	49.84583	24.04608
Львівська ОТГ м. Львів	Львівська обл., м. Львів, на розі вулиць Академіка Філатова та Пекарської. Між тротуарними плитами біля будинку, 28.VII. 2007. Leg.: H. Сичак, M. Кагало 26265, LWKS 025857	гербарні матеріали	49.838000	24.039361
ЛУГАНСЬКА ОБЛ.				
Луганський р-н				
Луганська ОТГ м. Луганськ	19.VII. 2017, T. Сова, https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=102557	інтернет-ресурси	48.571431	39.315204
Луганська ОТГ м. Луганськ	22.X. 2019, T. Сова, https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=131066	інтернет-ресурси	48.571869	39.313570
Луганська ОТГ м. Луганськ	Сквер, як бур'ян, 26.IX. 2019, T. Сова, https://www.inaturalist.org/observations/35840794	інтернет-ресурси	48.569182	39.308192
Луганська ОТГ м. Луганськ	05.VII. 2021, T. Сова, https://www.inaturalist.org/observations/109208743	інтернет-ресурси	48.566601	39.318915
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛ.				
Баштанський р-н				
Широківська ОТГ с. Широке	31.V. 2023, A. Блоха, https://www.inaturalist.org/observations/164832697	інтернет-ресурси	47.099461	32.676438
Миколаївський р-н				
Миколаївська ОТГ м. Миколаїв	м. Миколаїв (Мельник, 2009)	літературні дані	46.96850	32.03160
Миколаївська ОТГ м. Миколаїв	03.VII. 2023, H. Скобель, https://www.inaturalist.org/observations/170845404	інтернет-ресурси	46.968514	32.031607
Миколаївська ОТГ м. Миколаїв	03.VII. 2023, I. Мойсієнко, https://www.inaturalist.org/observations/170845344	інтернет-ресурси	46.968517	32.031641
ОДЕСЬКА ОБЛ.				
Білгород-Дністровський р-н				
Кароліно-Бугазька ОТГ с. Кароліно-Бугаз	06.VIII. 2021, A. Hauser, https://www.inaturalist.org/observations/90133736	інтернет-ресурси	46.175112	30.563017
Мологівська ОТГ с. Випасне	08.VII. 2023, I. Мойсієнко, https://www.inaturalist.org/observations/171702420	інтернет-ресурси	46.202985	30.256684
Старокозацька ОТГ с. Старокозаче	26.X. 2023, I. Мойсієнко, https://www.inaturalist.org/observations/188992904	інтернет-ресурси	46.336104	30.000318
Одеський р-н				
Нерубайська ОТГ с. Нерубайське	23.X. 2023, H. Скобель, https://www.inaturalist.org/observations/188653808	інтернет-ресурси	46.538381	30.631738
ПОЛТАВСЬКА ОБЛ.				
Миргородський р-н				
Заводська ОТГ с. Піски	19.VIII. 2022, I. Ольшанський, https://www.inaturalist.org/observations/131464485	інтернет-ресурси	50.379766	33.434969
Заводська ОТГ с. Піски	біля дороги, 19.VIII. 2023, I. Ольшанський, https://www.inaturalist.org/observations/179348034	інтернет-ресурси	50.378986	33.429721

Закінчення таблиці 1
End of table 1

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцезростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
Полтавський р-н				
Новоселівська ОТГ с. Рунівщина	Полтавська обл., Полтавський р-н, за с. Рунівщина, бур'ян вздовж дороги біля ферми (здичавіле), 28.IX. 2014, Leg.: Д.А. Давидов, KW 135896	гербарні матеріали	49.696214	34.753932
РІВНЕНСЬКА ОБЛ.				
Рівненський р-н				
Здолбунівська ОТГ м. Здолбунів	здичавіле з культури, 31.VIII. 2023, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/181597379	інтернет-ресурси	50.526456	26.24115
м. СЕВАСТОПОЛЬ				
м. Севастополь	07.IX. 2019, Д. Смірнов, https://www.inaturalist.org/observations/32257605	інтернет-ресурси	44.605325	33.54758
м. Севастополь	07.IX. 2019, Д. Смірнов, https://www.inaturalist.org/observations/32257750	інтернет-ресурси	44.605299	33.547571
м. Севастополь	07.IX. 2019, Д. Смірнов, https://www.inaturalist.org/observations/32258231	інтернет-ресурси	44.605292	33.547657
м. Севастополь	07.IX. 2019, Д. Смірнов, https://www.inaturalist.org/observations/32258233	інтернет-ресурси	44.605303	33.547751
м. Севастополь	07.IX. 2019, Д. Смірнов, https://www.inaturalist.org/observations/32258252	інтернет-ресурси	44.605306	33.547724
СУМСЬКА ОБЛ.				
Конотопський р-н				
Путивльська ОТГ м. Путивль	24.VIII. 2022, О. Міськова, https://www.inaturalist.org/observations/132180107	інтернет-ресурси	51.333058	33.863804
Роменський р-н				
Роменська ОТГ м. Ромни	Сумська обл., м. Ромни, на території нефункціонуючого поліграфмашу, на смітнику, 15.VIII. 2012, Leg.: Т.С. Двірна, KW 00106195	гербарні матеріали	50.752499	33.465637
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛ.				
Кременецький р-н				
Кременецька ОТГ м. Кременець	Самосів, 31.VIII. 2022, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/135114282	інтернет-ресурси	50.101554	25.728015
ХЕРСОНСЬКА ОБЛ.				
Скадовський р-н				
Бехтерська ОТГ с. Залізний Порт	16.VII. 2021, С. Конякін, https://www.inaturalist.org/observations/87392546	інтернет-ресурси	46.117346	32.306601
ЧЕРКАСЬКА ОБЛ.				
Черкаський р-н				
Медведівська ОТГ с. Медведівка	Самосів біля цегляної стіни поблизу місця культивування, 16.IX. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/96550533	інтернет-ресурси	49.170456	32.384857
Медведівська ОТГ с. Медведівка	16.IX. 2021, О. Левон, https://www.inaturalist.org/observations/96626933	інтернет-ресурси	49.170364	32.384897
Смілянська ОТГ м. Сміла	28.VII. 2022, С. Конякін, https://www.inaturalist.org/observations/123879237	інтернет-ресурси	49.218648	31.886559

за ступенем натуралізації – до ефемерофітів, за часом проникнення – до кенофітів.

Відомо, що адвентивні види рослин, як правило, на нових територіях з перших поодиноких занесень інтенсивно не поширюються. І тільки з часом частота трапляння та ареал адвентивних видів збільшуються[24]. Як вже тут було зазначено, на сьогодні садова петунія належить до дуже популярних декоративних рослин. На місцях культивування і поруч іноді спостерігається її самосів. Наприклад, як зазначала Т.В. Сова, в рудеральних екотопах Луганська щорічно у великій кількості трапляються деякі культигенні види, з поміж яких і *P. ×atkinsiana*. Поновлення рослин там відбувається як завдяки насінню, яке постійно заноситься в ґрунт людиною, так і за рахунок насінню, яке

дозріває на рослинах[25]. *Petunia ×atkinsiana* чутлива до вологи та морозів і лише спорадично переживає зиму. Наразі цей вид не здатен створювати та формувати самопідтримувані популяції в умовах нашого клімату. Також, у Західній Європі подекуди вирощують генетично модифіковані рослини *P. ×atkinsiana* у яких змінено колір квіток (зокрема, створено рослини з помаранчевими квітками) і/або сформовано стійкість до певних антибіотиків. Вважається, що вказані модифікації загалом не впливають на інвазійний потенціал рослин. На сьогодні немає відомостей про здичавілі популяції *P. ×atkinsiana* з помаранчевими квітками в Європі[26-28].

Висновки

Petunia ×atkinsiana досить часто росте поза культурою у синантропних біотопах. Випадки такого зростання відомі по всій території України. Стабільних популяцій *P. ×atkinsiana* не спостерігали. За походженням *P. ×atkinsiana* належить до ергазіофітів, за ступенем натуралізації – до ефемерофітів, за часом проникнення – до кенофітів.

Рис. 4. *Petunia ×atkinsiana* росте на узбіччі дороги, село Піски, Заводська громада, Миргородський район, Полтавська область, 19 серпня 2023 р.

Fig. 4. *Petunia ×atkinsiana* grows on the roadside, Pisky village, Zavodska hromada, Myrhorod rayon, Poltava oblast, August 19, 2023.

Подяки

За сприяння при підготовці цієї публікації автор висловлює подяки куратору гербарію LWKS Н.М. Сичак, куратору та співробітникам гербарію KW Н.М. Шиян, А.В. Шуміловій та І.І. Дяченко. Також, автор висловлює подяки анонімним рецензентам за корисні рекомендації.

Робота виконана в межах виконання теми «Виявлення закономірностей просторового розміщення і тенденцій змін ареалів модельних видів та ведення таксономічної системи судинних рослин України з використанням інформаційних технологій» (0121U113957).

Література

(1) Wijsman, H. J. W. On the interrelationships of certain species of *Petunia*. I. Taxonomic notes on the parental species of *Petunia hybrida*. *Acta Bot. Neerl*. **1982**. 31(5/6), 477–490.

(2) Bombarely, A.; Moser, M.; Amrad, A.; Bao, M.; Bapaume, L.; Barry, C. S.; Bliek, M.; Boersma, M. R.; Borghi, L.; Bruggmann, R.; Bucher, M.; D'Agostino, N.; Davies, K.; Druege, U.; Dudareva, N.; Egea-Cortines, M.; Delledonne, M.; Fernandez-Pozo, N.; Franken, P.; Grandont, L.; Heslop-Harrison, J. S.; Hintzsche, J.; Johns, M.; Koes, R.; Lv, X.; Lyons, E.; Malla, D.; Martinoia, E.; Mattson, N. S.; Morel, P.; Mueller, L. A.; Muhlemann, J.; Nouri, E.; Passeri, V.; Pezzotti, M.; Qi, Q.; Reinhardt, D.; Rich, M.; Richert-Pöggeler, K. R.; Robbins, T. P.; Schatz, M. C.; Schranz, M. E.; Schuurink, R. C.; Schwarzacher, T.; Spelt, K.; Tang, H.; Urbanus, S. L.; Vandenbussche, M.; Vijverberg, K.; Villarino, G. H.; Warner, R. M.; Weiss, J.; Yue, Z.; Zethof, J.; Quattrocchio, F.; Sims, T. L.; Kuhlemeier, C. Insight into the evolution of the Solanaceae from the parental genomes of *Petunia* hybrid. *Nature Plants*. **2016**. 2(16074), 1–9. https://doi.org/10.1038/nplants.2016.74

(3) Звягінцева, К. О. Аналіз флори залізниць міста Харкова. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Біологія*. **2013**. *17*(1056), 37–46.

(4) Чурілов, А. М.; Якубенко, Б. Є. Адвентивні види в складі лісової рослинності півдня Київського Полісся. *Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України*. **2014**. *6*(48). https://nd.nubip.edu.ua/2014_6/11.pdf

(5) Коцун, Л. О.; Кузьмішина, І. І. Синантропізація флори Волинської області. *Біологічний вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*. **2016**. *6*(1), 416–427.

(6) Двірна, Т. Ергазіофіти адвентивної фракції флори Роменсько-Полтавського геоботанічного округу (Україна): конспект та аналіз. *Geo&Bio*. **2019**. *18*, 21–36. https://doi.org/10.15407/gb1804

(7) Бурда, Р. І. Приховані ризики розповсюдження вселенців-ефемерофітів у аграрних біотопах України. *Фактори експериментальної еволюції організмів*. **2017**. *21*, 23–27.

(8) Richardson, D. M.; Pyšek, P.; Rejmánek, M.; Barbour, M. G.; Panetta, F. D.; West, C. J. Naturalization and invasion of alien plants: concepts and definitions. *Diversity and Distribution*. **2000**. *6*(2), 93–107. https://doi.org/10.1046/j.1472-4642.2000.00083.x

(9) Протопопова, В. В.; Шевера М. В. Фітоінвазії. II. Аналіз основних класифікацій, схем і моделей. *Промышленная ботаника*. **2012**. *12*, 88–95.
(10) Національний каталог біотопів України. Куземко, А. А.; Дідух, Я. П.; Онищенко, В. А.; Шеффер, Я., Ред.; ФОП Клименко Ю.Я.: Київ, 2018.
(11) Shorthouse, D. P. SimpleMappr, an online tool to produce publication-quality point maps. 2010. https://www.simplemappr.net (Accessed April 10, 2024).
(12) Сичак, Н. М.; Кагало, О. О. Доповнення до флори Львівської області (рівнинна частина). *Наукові основи збереження біотичної різноманітності*. **2010**. *1/8*(1), 173–196.
(13) Бойко, Г. В.; Коломійчук, В. П. Доповнення до флори північного узбережжя Азовського моря. *Укр. бот. журн.* **2015**, *72*(4), 340–343. https://doi.org/10.15407/ukrbotj72.04.340
(14) Ольшанський, І. Г. Знахідки ×*Sorbaronia fallax* (C.K.Schneid.) C.K.Schneid. і *Petunia ×atkinsiana* (Sweet) D.Don ex W.H.Baxter в Україні в 2020-2022 роках. *Знахідки чужорідних видів рослин та тварин в Україні. Серія: "Conservation Biology in Ukraine". Вип. 29*. Друк Арт: Чернівці. **2023**. 347–348.
(15) Шиндер, О. І.; Дойко Н. М. Спонтанна флора Державного дендрологічного парку «Олександрія» НАН України (м. Біла Церква, Київська область). In *Actual problems of natural sciences: modern scientific discussions: Collective monograph*; BaltijaPublishing: Riga, 2020, pp. 420–460. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-025-4-20
(16) Мельник, Р. П. Конспект адвентивної фракції урбанофлори Миколаєва. *Чорноморськ. бот. журн*. **2009**. *5*(2), 147–162.
(17) Anastasiu, P.; Negrean, G.; Samoilă, C.; Memedemin, D.; Cogălniceanu, D. A comparative analysis of alien plant species along the Romanian Black Sea coastal area. The role of harbours. *Journal of Coastal Conservation*. **2011**. *15*, 595–606. https://doi.org/10.1007/s11852-011-0149-0
(18) Urziceanu, M.; Camen-Comănescu, P.; Nagodă, E.; Raicu, M.; Sîrbu, I. M.; Anastasiu, P. Updated list of non-native ornamental plants in Romania. *Contribuţii Botanice*. **2020**. 55, 59–82. https://doi.org/10.24193/Contrib.Bot.55.4
(19) Csiky, J.; Balogh, L.; Dancza, I.; Gyulai, F.; Jakab, G.; Király, G.; Lehoczky, É.; Mesterházy, A.; Pósa, P.; Wirth, T. Checklist of alien vascular plants of Hungary and their invasion biological characteristics. *Acta Bot. Hung*. **2023**. *65*(1-2), 53–72. https://doi.org/10.1556/034.65.2023.1-2.3
(20) Rigó, A. Additions to the Distribution atlas of vascular plants of Hungary. *Studia botanica hungarica*. **2019**. *50*(1), 185–224. https://doi.org/10.17110/StudBot.2019.50.1.185
(21) Medvecká, J.; Kliment, J.; Májeková, J.; Halada, Ľ.; Zaliberová, M.; Gojdičová, E.; Feráková, V.; Jarolímek, I. Inventory of the alien flora of Slovakia. *Preslia*. **2012**. *84*, 257–309.
(22) Rendeková, A.; Mičieta, K. Interesting and rare plant taxa and community in the ruderal flora and vegetation of Bratislava and Malacky. *Acta Botanica Universitatis Comenianae*. **2017**. 52, 11–27.
(23) Nikel, A. Synanthropic flora of Nowy Sącz town (S Poland). A list of taxa. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica*. **2019**. 26(1), 75–147. https://doi.org/10.35535/ffgp-2019-0006
(24) Бурда, Р. І.; Пашкевич, Н. А.; Блінкова, О. І.; Шупова, Т. В.; Стукалюк, С. В.; Іваненко, О. М.; Білушенко, А. А. *Адаптивна стратегія популяцій адвентивних видів.* Наукова думка: Київ, 2018.
(25) Сова, Т. В. Доповнення до адвентивної флори південного сходу України. *Промышленная ботаника*. **2004**. 4, 237-240.
(26) COGEM. *Update on unauthorised genetically modified garden petunia varieties*. COGEM advice CGM/171213-01. **2017**. https://cogem.net/en/publication/update-on-unauthorised-genetically-modified-garden-petunia-varieties/
(27) Bashandy, H.; Teeri, T. H. Genetically engineered orange petunias on the market. *Planta*. **2017**. *246*(2), 277–280. https://doi.org/10.1007/s00425-017-2722-8
(28) Oud, J. S. N.; Schneiders, H.; Kool, A. J.; van Grinsven, M. Q. J. M. Breeding of transgenic orange *Petunia hybrida* varieties. *Euphytica*. **1995**. *85*, 403–409. https://doi.org/10.1007/BF00023973